

Vászonraktár-végeladás.

A „szép juhásznéhoz“ ^{címzett} vászonkereskedés az uri- és kigyó-utca sarkán, a párisi-utca közelében,

teljes átalakítása végett, f. évi augusztus 15-től kezdve az összes raktárbeli áruk igen leszállított árak mellett, ugyanott önkényes végeladás folytán elárúsítottak, melyhez a t. cz. közönséget tisztelettel meghívjuk.

Pest, augusztusban 1872.

KUNZ és MÖSSMER.

Áruk: rumburgi, irlandi, hollandi, creász-, fonal- és sléziai vásznak; asztalteríték 6, 12, 18, 24 személyre; törülköző, abrosz, asztalkendő, kávé-abrosz, asztal- és ágyterítők. — **Férfi és női fehérneműek:** vászoncsinvat, színes ágyra való és csinvat, fehér és színes batisztkendő, fehér moull, batiszt clair, ruhaperkál és batiszt, függöny, chiffon, nankin ingszövet, fehér és színes barchet, piquet és flanelgyterítők és egyéb sok ezen czikkhez tartozó áruk.

1842 (2-6)

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetően: Egy négyzetes hasábját öt sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többzori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyomatot elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Vidats István gépgyára

Pesten, kétnyul-utca 8. sz.

ajánlja a t. gazdaság urak becses figyelmébe legjobb szerkezetű világhírű

Vidats-ekéit, állítható taligáit, szecskavágoit, darálóit, Cséplőgépeit gőz- és lőerőre, kukorica-morzsolóit, gép-szóna-gereblyéit és VIDATS-rostait s kitünő borsajtóit stb.

Biztos kütőből tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéket utancsináltatni s a Vidats nevet is az így utancsinált ekékre hamisan rányomatni szabadnak tartják.

Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljárás ellen midőn ezennel határozottan tiltakozni köteleességünknek tartanók, egyszersmind figyelmeztetjük tisztelt gazdaságainkat, kik gyárunkat megrendeléseikkel megismerik, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni óhajtanának, miszerint megrendeléseiket ezentúl a hamis ekékkel megcsalás kikerülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sziveskedjenek.

Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

Gyógyszerész gyakornok kerestetik!

„Egy solid magaviseletű 4-6 gimnáziumot jól végzett ifjú gyakornokul felvétetik kedvező feltételek mellett **Boszin József** ur gyógyszerterárában Szathmártt — értekezhetni ugyan ott.“

1826 (3-8)

Nyolczadik kiadás

(magyar nyelven negyedik).

A nemi élet

titkai s veszélyei.

Értekezések a nemi és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 1151 (12-12)

Függelékkel a bujakeri ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb óv-szeréről,

a férfi és női ivarszerek bonczati ábráival. Ára: 1 uforint. Postán megküldve 10 krral több, utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő czim alatt:

Dr. Elber N. Cs.

Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

A földgömbben semmi féle növény sincs mely a légzés s emésztésre, valamint az egész ideg- s izom-rendszerre nézve oly állandóan kitünő hatással lenne, mint az indiánok egyetemes szere a „coca“ Peruból, melyet több tekintélyek mint **Humboldt A.**, **Martius**, **Laza** s többen a tudógnomó tökéletes hiányát (például az Andeslakóknál) úgy a **Koqueros** mosás táperejét (minden más tápszer használata nélkül), mint szemtanuk bálmulva bizonyítják. Erre támaszkodva dr. Sampson tanára coca növényt hazájában gyökere tanulmányozás s kísérlet alá vevén, melynek bizonyított végeredménye a legnehezebb betegségekben az

I. II. és III. számú coca-lapdacsok.

Az I. számú coca, torok-, mell- s tüdőfájalmakban, ha mindjárt előrehaladott stadiumban volnának is azok, a legfőbb eredményeket idézi elő. A II. sz. coca, eltávolítja az emésztés legmakacsabb háborgatását, gyomorhurut, aranyér bántalmakát, étvágyhiányt stb. A III. sz. coca a leghatásos s pótolhatlan gyógyszer állatános idegyengülés, lépkor, méhgyulladás s nevezetesen a különleges gyengeségi állapotok (magömlés, tehetlenség stb.) ellen. Ára 1 tallér vagy 2 ft. o. é. és 5 tallér vagy 10 ft. o. é. Közlebbi kiadás: a coca-növényről irrtudományos értekezéssel, mely a „Szerecsenhez“ címzett gyógyszerterár által Mainzban, ingyért szolgáltatik ki.

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegség számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN:** Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a váci-utczán, — Thalmayer A. és társa, — Oszkaszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. úrnál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész úrnál.

Aradon: Probst F. J. **Kolozsvártt:** Megay M. C. **S.-Sz.-Györgyön:** Ötvös P. **Aszódon:** Sperlagh J. gy. **Körmöczön:** Draskóczy gy. **Sopron:** Voga és Rupp-recht. **Baján:** Klenautz J. **Karolyfehérvár:** Fischer E. **S.-A.-Ujhelyen:** Deutsch J. **Brassóban:** Gyertyánfy Fabick és Jekelius gy. **Kubinban:** Stojánovics. **Lugoson:** Arnold J. **Sasvár:** Mücke A. gy. **Battonyán:** Bignio K. **Kun-Sz.-Miklós:** Stoits A. **Szegesvár:** Misselbacher J. **Belgrádon:** Nicolacovic test. **Mediason:** Breiner K. **Serajevóban:** Gyuleka N.G. **Beszterczén:** Dietrich és Misonban: Pranter J. gy. **Miskolczon:** Spuller J. **Sziszéken:** Kubányi F. **Fleischer.** **Mitrovicz:** Kretonoshics A. **Szombathelyen:** Mittermayer gy. **Bonyhádon:** Kramolin J. gy. **Mohács:** Pyrker Gyula gy. **Marosvásárhely:** Jenev gy. **Brassóban:** Fabick Ed. **Munkacsón:** Gröttler L. **Székesfehérvár:** Say R. **Csáktornyan:** Káráz A. **Szathmáron:** Juracko D. **Csúton:** Borsay F. gy. **Mohácson:** Kögel D. **Szent-Miklóson:** Haluschka P. gy. **Debreczenben:** Göllt N. gy. **Nagybányán:** Horacsek J. **Szarvason:** Réthy V. **Deesen:** Krémer S. **Nezsidériben:** Fuchs J. **Szentesen:** Eissdorfer G. gy. **Detán:** Braummüller J. gy. **Nyltraun:** dr. Láng E. **és Prohaszka Gyula.** **Deveszerben:** Hoffmann B. **Nylregyházán:** Hönseh Ede gy. **Eszéken:** Kawilowicz gy. **Nagy-Becskerekén:** Nedelkovic és Haidegger. **Temesvár:** Kraul és Roth gy. **Eperjesen:** Zsembery Ign. **Eszéken:** Thürner fiai és Dessáthy gy. **Tokajban:** Krötzer A. gy. **Érsekújvár:** Conlegner Ign. **Tordán:** Welits és Wolf. **Egerben:** Wessely gy. **Tatán:** Nierit F. gy. **Dessáthy gy.** **Török-Szent-Miklós:** Pilloz M. **Győrött:** Brunner F. **Trenésben:** Simon A. gy. **Gyulan:** Lukács gy. **Oroszházán:** Vangyel M. **Ungvár:** Telendy gy. **Haczfeld:** Hagelschmidt V. **Pecselt:** Kunz Nándor. **és özv. Benesch P.** **Mátszegen:** Mátyás B. gy. **Ujvidéken:** Schreiber F. **Ipolyságon:** Mikulási T. **Varánon:** Elizár gy. **Janosházán:** Kuna gy. **Pancsován:** Graff gy. **Veszprém:** Fremmel. **Jolsván:** Maleter gy. **Pécselt:** Kunz Nándor. **Vácson:** Trager A. **Kaposvártt:** Schröder J. gy. **Posegán:** Balogh gy. **Varazsdon:** Halter gy. **Köszegen:** Strehle gy. **Putnokon:** Szepessy gy. **Vereczken:** Herzog gy. **Karolyvártt:** Benich J. **Pozsonyban:** Schneeburger és Dusill gy. **Zalotny:** Ivánovics és fia. **Kassán:** Eschwig E. **Rimaszombat:** Hamalirgy. **Almaty:** Milutinovitz S. **Késmárk:** Generich C. és A. **Rékason:** Boromi K. gy. **Zalotny:** Mégay Gyula. **Karancsésben:** Weber A. gy. **Szászváros:** Sándor R. gy. **Zombor:** Stein fia Márk. **Karolyfehérvártt:** Fischer Ed. gy. **Szabadkán:** Hofbauer I. gy. **Zentán:** Wuits testvéreknél. 1287 (4-6)

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár.

Ugyanezen bizományos úrnál kapható:

Legjobbtele tyukszem-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa,

az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer

Loby és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Stiriai Stub-havasi-növény-nedv

mell- s tüdőbetegség számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneeburgs Kräuter-Allop“ Folgendes: „Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneeburgs Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglich einblühenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Ormós Zsigmond.

A tudományoknak, s különösen a szak-tudományoknak társulati uton mivelése egyike az új kor vívmányainak, melyeknek a tudomány óriási előhaladásait köszöni. Mig az ó-korban a tudomány egyes lángelmék sajátja, a középkorban a zárdák és szerzetek féltékenyen őrzött kiváltsága volt, azután ismét közvagyonná lett az iskolák által, de tovább mivelése csak egyes vizsgálok kezeiben maradt: korunkban az egyesek vizsgálatai kölcsönösen s tömegesen támogatják egymást, s társulati együttműködéssel a tudományok csaknem csodaszzerű előhaladásokat tesznek. A régebbi akadémiák a tudományok összeségét, egyetemes összefüggését s végeredményeit vették tárgyalás tárgyul s igyekeztek tisztázni; a mai kornak megfelelő akadémiák a szaktudományok legutolsó részletekig ki- és tovább fejtése végett alakulnak. A mi tudományok akadémiáink eredeti szervezetében még a régebbi akadémiák mintájára volt alkotva; s részint ma is arra van, bár szakokra osztott munkásságával az új irányt s a kor követelményét is szem előtt tartja. De a szaktudományok társulati uton mivelésének hatalmas szelleme nálunk is megteremtte maga intézményeit. A természettudományi társulat, mely kezdetben csak az orvosok és természetvizsgálók évi összejöveteleire s némi eszmecsere és közszellem kifejtésére szorítkozott, ma már egy erőteljesen szervezett, s viszonyainkhoz mérve nagy anyagi és szellemi erővel rendelkező valódi tudós egyletté nőtte ki magát, melynek ma is sokat köszönhet már s napról napra többet várhat még, választott szaktudományának mindeneségre.

A történelmi társulat, mely kellő időben történt alakultatást fogva mindjárt fölébresztette s munkássága és sikerei által folyvást ébren tartja maga iránt a részvétet; az erdélyi muzeum-egylet, az orvosi könyvkiadó-egylet s némely mások,

mind illusztrációi az igazságnak, hogy a szaktudományok mivelésében korunkban mind inkább-inkább tért foglal s a legnagyobb eredményeket vivja ki vagy legalább közvetíti a társulási eszme; ugy hogy valószínű, miszerint akadémiánk is, ez irányban sodortatva a korszellem által, vagy egyes tudományok külön akadémiáira fog föl-ozslani, vagy a rajta kívül levő, alakuló s mind nagyobb munkásságot kifejtő szaktársulatok által fog tulszárnyaltatni.

Egy ily szaktársulat legujabban, mely választott szaktudományának is egy bizonyos vidékhez kötött részére kívánja legfőbb fektetni munkássága súlyát: a délmagyarországi történelmi és régészeti egylet, mely csak e napokban tartotta alakuló gyűlését. Ez egylet létrehozásában s irányításában legnagyobb érdeme van azon fér-

finak, kit a délmagyarországi szellemi mozgalmak élén látni különben is szokva vagyunk, s kinek jól talált arczképét ma mutatjuk be olvasóinknak.

Ormós Zsigmond, a m. tud. akadémia tagja, Temes megye főispánja s a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat elnöke, Arad megyében Pécskán született 1813-ban febr. 21-én. Atyja Csicséri Ormós József megyei tisztviselő, anyja Kadicsfalvi Török Anna volt. A szülői háznál csak 10 éves koráig részesült az elemi oktatásban s ekkor anyai nagybátyja, Ormós András temesmegyei főszolgabíró, utóbb főpénztárnok vette magához a ritka tehetségű fiút, hogy további kiképezését eszközölje. A gimnáziumot ehhez képest Temesvárott, majd Szegeden, itt a bölcsészeti tanfolyamot is, mindkettőt a szabad szellemű kegyesrendiek iskoláiban végezve kitünő sikerrel. Jogi tanfolyamot, hasonló sikerrel, Nagy-Váradon hallgatott.

Végezve a jogot, 1834-ben öt Temes megye Vukovich Sebővel együtt az akkor Pozsonyban együtt ülő „hosszu országgyűlésre“ követi irnokul küldötte, mintegy iskolájába a törvényhozói s közéleti pályának, akkori fiatal embekek számára. A fogékony ifjú lelkesedése teljes hevével csüngött a magyar közélet akkori bajnokain; egy Széchenyi, Weszelényi, Kölcsey, Nagy Pál, Balogh János s a fiatal, de már a vezérek közt tündöklő Deák Ferencz, feledhetlen benyomást tettek lelkére. Az országgyűlési termen kívül Kosuth, az ifjuságnak már akkor is szellemi vezére s bálvány, gyújtá lángra hatalmas irányával a kebleket; s az országgyűlési ifjuság közt szerény, de lelkes társaság alakult, melynek főadata volt, szépirodalmi, főleg azonban politikai olvasmányok s dolgozatok által a nemzetiségi érzelmeket, haza és szabadság szerelmét, ön-

ORMÓS ZSIGMOND.

műveléssel párosítva fejleszteni. Az országgyűlési ifjuság ily társulását azonban a Metternich-kormány nem tűrt meg, s míg Kossuthot, Lovassyt s másokat porbe-fogatott és börtönbe csukott, az egész társaságot fölösletessé tagjai közül a kiválóbbakat, az ügyvédi vizsgától való eltiltással sújtotta. E kitüntetésben részesült Ormós Zsigmond is, ki már ekkor nemcsak az ifjak társaságában, hanem széles körben is feltűnt irodalmi dolgozatai által. Szépirodalmi dolgozatai a „Rajzolatok“-ban és mind a két (pesti és kolozsvári) „Társalkodó“-ban, publicisztai dolgozatai a „Jelenkor“-ban s az „Erdélyi Híradó“-ban már 1834 óta jelentek meg; s e publicisztai működése, önálló munkái mellett, a legújabb idők tart. korszakonként a „Pesti Hírlap“, később a „Pesti Napló“, „Budapesti Hírlap“, „Független“, „Arad“ politikai, és a „Koszorú“ s más szépirodalmi lapok hozván tőle közleményeket.

De kísérjük még politikai pályáját, mielőtt irodalmi és tudományos tevékenysége korszakához érkeznék. Letiltva az ügyvédi vizsgától, konzervatív szellemű nagybátyja anyagi támogatásától e miatt megfosztva, s nélkülözéseknek nézve elébe, épen jókor jött rá nézve, hogy a Pozsonyban visszatérő ifjú Temes megye tiszteletbeli s csakhamar fizetéses aljegyzőjévé választotta; ügyessége, buzgóága, szakértelem, hivatali erélye pedig e pályán folyvást előbbre vitte s előbb szolgabírói, majd főszolgabírói tisztre emelte. Szereplése a megyén, mint tisztviselőnek s szónoknak egyaránt nagy hatást volt. Első vitája, az akkor csanádi püspök, a nagyszellemű s méltán nagyhírű szónok Lovovich-csal volt, mivel, mint a kormány pártján nemcsak Temes megyében, hanem Pozsonyban a felsőházban is vezérszónokával, a szólásszabadság ügyében folyt vitában állott szemben a fiatal szónok s nemes keblű ellenfelének becsületét is megnyerte bátor, de mérsékelt s kiméletes szónoklatával.

A megyei tiszteletesség tevékeny, de szűkkörű pályájáról 1849-ben, a rittbergi választókörület országgyűlési képviselőjévé választatván, kellett volna kilépnie; de attól, Vukovich kérésére s tanácsára visszalépett, hogy megyéje zilált viszonyai közt, mint annak erélyes s közhatalus vezére, annál több hasznot tehessen. Itt is elég módja volt, az akkori korszakban, megjegygetni magát; s a forradalom szerencsétlen végével, ő is bujdosásban kerestett menedéket. De elfogatott s a temesvári sánczépületbe záratott el. Kilenc hónapi sanyargatás után szabadon bocsátott ugyan, de rendőri felügyelet alatt tartatva, annyira bosszantotta helyzete, hogy elhatározá, elárulni mindenét s külföldre vonulni. Csakugyan több évet külföldön is töltött, leginkább művészeti tanulmányokkal foglalkozva, melyeknek eredményei képezik irodalmi működésének legfőbb részét s érdemét.

Már előbb, szépirodalmi dolgozataiban adta jeleit művészi hajlamainak s műértéknek. Az erdélyi „Remény“-ben (1840) egy novellája: a „Bujdosó lengyel“, nem csekély feltűnést okozott. Ezt „Véres boszu“ című regénye követte (1841) Temesvárt, melyben a zsidó emancipáció akkor fölszínre került kérdését tárgyalta. A forradalom után pedig (1858) „Piatra-Babi“ (Banya sziklája) néprege alapuló regényes koraírja jelent meg két kötetben. Ezek azonban csak előkészületek tekintendőek művészeti s műtörténelmi nyomasabb dolgozataihoz. Külföldi utazásában különösen a műgyűjteményeket, jelesen a képtárakat tette kiváló tanulmány tárgyává s festszéti tanulmányokat tett; ezek eredményét „Utazási emlékek“ cím alatt bocsátotta közre,

6 kötetben (1860—63.), mely művével magára vonta az akadémia figyelmét is, s annak 1861-ben tagjává választották, a nyelv- és széptudományi osztályban. Székelt 1862. június 12-én ismét egy beces műtörténelmi monografiával foglalta el, melyben Cornelius Péter híres német festő életét s működését tárgyalta. Még azon évben adta ki „Fóth művészeti szempontból“ című monografiáját 1-ső füzetét s 1863-ban a Széchenyi szoborról és a szobrászat realizmusáról értekezett Arany „Koszorújá“-ban, mely értekezése aztán önálló füzetben is megjelent s általános figyelmet ébresztve, az országos Széchenyi-szoborügyben irányadónak tekintett. Megkezdette egyszersmind (1864) az akkor még magántulajdont képezett nagyserű Eszterházy-képtár műtörténelmi leírását, melyből azonban, fájdalom, csak az 1-ső füzet jelent meg.

A művészetek iránti szeretete ismét s most már másodsorú vonzást érte Olaszországba, a művészetek e bőleségbe s klasszikus hazájába. Velence, Florencia az örök város, melyhez a világtörténelem három korszakának legnagyobb eseményei fűződnek, bő forrást nyújtottak a fekkölt szellemű férfi művészeti s tudományos szomjának és kutatásainak.

„Őt ülni, — mondja egy életírója, a Csanád-egyházmezei Adattár 1871. júniusi füzetében — hol Göthe szívta magába a Rafael madonnái körül sugárzó művészi ihletet, hol Winkelmann, az antik művészet és utólrhetlen magyarázója, a szép és fenéséges behatása alatt, ihlettségének egy pillanában a katolika vallásra áttért, hol Cornelius és Overbeck, a közelmúlt s jelenkor e nagy emberei, maguk köré gyűjték a művészet szomjas ifjabb nemzedéket: ott lenni, látni, élvezni, ez képezte vágyainak tetőpontját.

„Itt, a rafaeli és michelangelói remek hatása alatt érett meg lelkében az elhatározás, Rafael életrajzát s művészetét éltatásait megírni: s így jelent meg (1867) „Urbino Santi Rafael életrajza“, egyike ismét a legjobb műtörténelmi monografiáknak. E munka legfőbb becét, életrajzi tekintetben önálló érdemét képezi az, hogy a Rafael születésére és halálára, nemkülönbön csontváza áthelyezésére vonatkozólag fenállott téves adatokat s közkeletű nézeteket a helyszínen szerzett tapasztalatok s első forrásokból merített adatok nyomán tisztázta. E mellett a világ legnagyobb két művésze: Rafael és Michel Angelónak Rómában működése, egyéniségeik, irányuk, viszonyaik — és a társadalomban elfoglalt állásuk iránt kellő ismeretet nyújt.”

1865-ben ismét megnyilván az alkotmányos élet sorompói, a hazai s megyei közéletben ismét elfoglalta tevékenysége régi terét. Az akkor kinevezett szabadelvű derék főispán Murányi Ignác által Olaszországból haza hivatván, a megye közbizalma őt, a provizoriumból megmaradt alispán mellözésével, s így a szokásjog ellenére, a központi bizottságnak élére állította. 1867-ben, a törvényes jog körébe visszahelyezett megye őt választotta egyhangulag első alispánjává. S e minőségben működött, köztisztviselőként állva, s Murányi halála után a megye élén, 1871-ig, mikor az üresen maradt főispáni székbe emeltetett, e megye közhojtásával találkozó királyi kinevezés által. A folyó évben pedig, a határörvidék polgárosítása folyamatban levő nagy munkájából egy fontos rész jutott neki, Fehértemplom határörvidéki város polgári szervezésére királyi biztosi minőségben küldetvén ki, mikor egyszersmind a Szent István-rend lovag keresztjével is földiszított.

Sokkép elfoglalt állásában sem szűnt meg nevelni az irodalom körül eddig szerzett érdemeit. Az ő fíradozásának köszönhető, hogy az addig tulnyomólag német szellemű Temesvárott ez év május 1-je óta „Temesvári Lapok“ című magyar lap jelenik meg, melynek tárczáját „Giorgione Barbavelli“ című műtörténelmi koraírásával érdekesítette. S a mi ennél is nagyobb jelentőségű, eredménytelennél fíradozásaival s nagy hatásával hozta létre a „Délmagyarország történelmi és régészeti társaságát“ — mely a mult hó 25-én tartotta első alakuló közgyűlését, az ő elnöke alatt.

Mint műbarát is, e tekintetben nem épen gazdag hazánkban, az elsők egyike. Olajfestvény, réz- s aczélnetset, harcz- és kézirajz-gyűjteménye, régiségtára, több mint 7000 darabra menő régi pénzgyűjteménye, tanúságot tesz erről s a képző művészet minden ága iránti élénk szenvedélyéről.

Ime egy közhasznu s nemes életpálya főbb vonásai. Vajha példája lelkesítene sokakat! S míg őt — vajha soká még! — a köztisztélet környezi: legyen hatása, szűk és széles körében, üdvös a közélet, művészet és irodalom terén, áldásos az eredményűs!

— á —

Lehetnék...

Lehetnék jós, és volna templomom.
Az oltár lángja mindig égne,
És látományim tükrén, álomon
Vezérfényünk kigyúlna végre.
Lehetnék jós, nem veszne el honom,
Vezérfényünk, kigyúlna álomon.

Lehetnék böles, Demosthen ajakát.
Megnyílni látnák nagy ígékkel,
A honf zengne elfeledt dalát,
Álmodna gyermek hős időkkel.
Lehetnék böles, tanítánám a hazát
Bámulni múltját... nagy jövőt az át,

Lehetnék bár csalódott Belizár,
Meghallanám a hős regéket.
— Csáták regéje szájról szájra jár,
Melyekre én vinném a népet!
Lehetnék aztán megtipott, beteg,
A hős rege, az adna életet.

Lehetnék bármi... Hajh! inkább a rab,
Ki börtönében várja holtját;
Ereklye keblén a zászlótarab,
Mely alatt küzdött, s letiporták.
Lehetnék bármi... Mert megöl a vad:
Tőled már semmit sem várhat hazád!

Gáspár Imre.

Magyar népmesék.

A Kisfaludy-társaság újabb korszakában nagy szolgálatot tett irodalmunknak és közmívelődésünknek azzal, hogy a forradalom előtt Erdélyi János által kiadott népköltészi kincseink kiegészítését ismét két érdekes kötetet tett közzé, „Magyar Népköltési Gyűjtemény“ cím alatt. Több kisebb gyűjtemény mellett, (minő pl. Papp Gyula palócz gyűjteménye is volt,) kiváltképpen Kriza János „Vadrózsa“ című rendkívül becses kötetét és Merényi László népmeséi keltettek ismét új érdeket népköltészetünk összegyűjtésére. Ezek után Arany László népmeséit fogadta az irodalom nagy örömmel, mint a melyek az előadás egyszerűsége, tisztasága, és naivsága által magukon hordták a valódi népi eredet biztos kinyomatát. Ekkor a Kisfaludy-társaság Gyulai Pált és később ő mellé társul Arany Lászlót bízta meg, hogy a társasághoz egyes gyűjtőkől beérkező anyagot sajtó alá rendezzék. Most a szerkesztők két kötettel nyitották meg egyszersre a gyűjtemény új folyamát, melyekben, az első gyűjtemény hiányain sok tekintetben okulva, az esztetikai érték szempontjából

is becsesebb darabokat válogatták egybe, s kivált a népmesék előadási módja és nyelve által mintegy mintaszerűvé tették ezeket a későbbi gyűjtők számára. Lapunk már elég sok szép mutatót közölt a dalok és balladák közül; most főként a népmesék közül akarunk olvasóinknak egynehányat megismertetni, egyszersmind lelkéhez kötvén mindenkinek, a ki csak teheti, hogy e gyűjtemény későbbi köteteit a maga vidékéről szedett eredeti népi termékekkel gazdagítani sziveskedjék. Hogy egy-egy gyűjtő buzgalma mily eredményt mutathat fel: itt van például ezen új folyam II-ik köteté, melyet egészen egy fíradatlan ifju gyűjtő Török Károly adott az irodalomnak. De lássuk, hadd szóljanak a mutatók a két kötet dicsérésére nézve.

I.

A ténssur és Jancsi kocsis.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy mól nélkül gazdag öreg ur; mikor az meghalt, nagy pompával el is temették, de hiába temették el, mert minden éjjel visszakert. Imádkoztak érte, miséztek érte, mind hiába! csak haza járt az, és olyan lármát, csörgést, íjesztgetést vitt véghez, hogy a ház népe már majd megbomlott a félelemtől.

Különösen az övegy ténsszonny nagyon búsult, szomorkodott s azt mondja egyszer a konyhában:

— Oh, ugyan mért is nincs szegény boldogult férjemnek nyugodalma, hogy hagnya másokat is nyugodni; de éjre éjre felválni a házat! — hisz mióta meghalt, ki se aludtam magamat.

— Hej, segiténék én azon, ha rám biná a dolgot ténsszonnyom, — szólalt fel a vén Jancsi kocsis — csak adna nekem száz forintot egy kis időre, meg csinálna egy koporsót a mibe én bele fekédnék, akkor ténsszonnyom levitene a kriptába, szépen a ténssur mellé tetétné: tudom istenem, hogy kitudnám, mért jár haza szegény ténssuram!

Jancsi régi cseléd volt, együtt öregedtek meg az urral, a ténsszonny meg bizott benne, adott neki száz forintot, s azt mondta, hogy ha segít a bajon, neki ajándékozta mind a száz forintot; aztán megcsináltatta a koporsót is.

Jancsi a pénzt elásta az istállóban, azután befeküdt szépen a koporsóba, rátették a fedelet, levitték az ur mellé a kriptába.

A mint ott fekszik csendesen, egyszersre csak üti a tizenkét órát. Jancsi hallja, hogy a ténssur koporsójáról leesik a fedél, Jancsi is kapja magát, lelőki magáról a koporsó fedelét; akkor az ur felült, Jancsi is; aztán az ur kilépett a koporsóból, Jancsi is.

— Hát te, hogy jöttél ide Jancsi? — kérdezte az ur, mert épen szemben álltak egymásnak.
— Instálom alásan, csak úgy mint a ténssur, meghaltam, hát eltemettek.

— Hát most hová megy? —
— Csak oda instálom, a hova a ténssur.
— De én felmegyek a házba, mert nekem ott még dolgom van.

— Nekem is ténssuram; azért nem is pihenhetek a koporsóban.

— De már micsoda dolgod lehet nekem Jancsi?
— Hát nekem bizony instálom, egy kis pénzeckém volt, s én azt elástam az istállóban, most azt megyek megnézni.

— No, én is olyanféle járban vagyok, gyereink hátré gyűtt.

— Elindultak. A hogy a kriptához értek, az ur kereszttel ment a kulcslyukon s visszaaszól:

— Gyere már Jancsi.

— Jaj, nem mehetek, ténssuram, nem férek ki a kulcslyukon.

Az ur rátette kezét a zárra, mire az menten feljött, s Jancsi kiment, de az ur megcsóválta fejét s azt mondta:

— Jancsi, Jancsi, ez nekem sehogy se tetszik, te nem vagy meghalva!

— Meg vagyok, ténssuram, már hogy ne volnék, meg vagyok én halva, csak még nem vagyok kiheverve, még testes vagyok.

A mint ennek az udvaron, azt mondja az ur:
— Legelőször is nézzünk be a házba, íjesztgessük meg az aszonyokat.

A konyhába megit a kulcslyukon ment be az ur, de Jancsinak megit csak kikellert nyitni az ajtót, máskép be nem mehetett.

— Jancsi, Jancsi, — szólott az ur feleség-

válv — ez nekem sehogy sem tetszik, te nem vagy meghalva.

De Jancsi megit csak azt mondta:

— Meg vagyok, ténssuram, már hogy ne volnék, meg vagyok én halva, csak még nem vagyok kiheverve, még testes vagyok.

Ott aztán leszedték a fazékat, lábosokat, tálakat, kanalakat a polcokról meg szőkekről, s vagdalatt mindent a földhöz; olyan zörgést, csapkodást vittek véghez, hogy egy lélek sem alhatott a házban. Hanem abból, a mit az ur a földhöz vágott, semmi se tört össze, magától visszament szépen a helyére; a mit pedig Jancsi vágott földhöz, az aztán ott is maradt száz darabra törve. Erre megit megcsóválta az ur a fejét.

— Jancsi, Jancsi, ez nekem sehogy se tetszik, te nem vagy meghalva!

— Meg vagyok, ténssuram, már hogy ne volnék, csak még nem vagyok kiheverve, még nehéz a kezem.

Bementek aztán a szobába, ott is csapkodtak, földhöz vagdaltak mindent, felforgatták a székeket, asztalokat; mikor már az egész háznép a legnagyobb rémulésbe volt, akkor elmentek a pinczébe. Ott az ur rátette kezét az egyik hordóra, a mire az kifordult helyéből s alatta egy nagy fazék pénz volt beásva.

— Hej Jancsi, Jancsi, — sopánkodott az ur, — lásd ez az én bajom; átok fekszik ezen a pénzzen, mert árvárlót vettem el; míg ez azoknak vissza nem lesz adva, addig nekem a koporsó sem ad nyugodalmat; de már hiába, hiába minden, mert arról a pénzről senki sem tud semmit.

Ezzel egyet intett, s a fazék pénz visszasi-lyedt a földbe, azután rátette kezét a hordóra, az is visszafordult helyére.

— No, Jancsi, most gyereink a te dolgodra. Elmentek az istállóba, ott Jancsi előkeresett egy ásót, azzal ásta ki a száz forintot. Erre az ur megit megcsóválta a fejét.

— Jancsi, Jancsi, ez nekem sehogy sem tetszik, te nem vagy meghalva; hisz csak intenél, hát feljöna a pénz.

— Meg vagyok halva, ténssuram, már hogy ne volnék, meg vagyok én halva; csak még nem vagyok kiheverve, még nem tudom jól a módját.

Azzal Jancsi visszattotta a pénzt, aztán földet meg szalmát kapart rá.

— Siess Jancsi, siess — mondja az ur, — mert mindjárt üti az egy órát, akkorra már fekédnünk kell.

— Sietek, ténssuram, sietek, megyek, csak még egy kicsit benézek a házba, még egy kicsit ráíjesztetek az aszonyműre.

Jancsi vént a házba, az ur meg az ajtó előtt várta. Bérta, várta, egyszer csak beszól:

— Jancsi gyere már, tovább nem maradhatunk, mindjárt üti az egyet!

— Megyek, ténssuram, mindjárt megyek; csak még egy kicsit íjesztetek. Még egy pár tal van itt, azt csapom a földhöz.

Evvel Jancsi csapkodta, törte a tálakat, fazékat a konyhában; zörgette, összeverte a réz edényeket, egész itéletet csinált a háznál. Megint csak beszól az ur:

— No, Jancsi, ha nem jössz, itt hagyalak, mert tovább nem maradhatunk.

De Jancsi épen azt akarta, hogy ott hagyja, azért csak kikiáltott:

— Megyek, ténssuram, már megyek!
Hanem azért nem ment, mint egyszer csak üti az egy órát, s a ténssur visszattint a kriptába.

Jancsi aztán felverte a ház népet, de nem is kellett azt felvenni, mert úgy se aludt senki a háznál, és elbeszélte a mikit tapasztalt. A ténsszonny pedig a reggelt se várta be, hanem lement a cselédokkal a pinczébe, ott nagy ügygyel-bajjal elmozdították a hordót s addig ástak alatta, míg meg nem találtak a fazék pénzt, azt azután kivették, a ténsszonny mindjárt reggel visszahozta az árváknak, a kiknek isten előtt igaz jussok volt az a fazék pénz; Jancsinak meg odajándékozta a száz forintot, azonfelül még borralót is adott neki.

A ténssur aztán nem is járt többet haza, csak még egyszer jött el Jancshoz, s azt mondta neki:

— Jancsi, Jancsi, megcsaláltál, de mégis köszönöm, édes szolgálom, mert jót tettél velem, most már nekem is lesz örök nyugodalmam.

(Bodros Katica gyűjt. Garanvidék.)

Az okos leány.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy molnárnak egy takaros és okos leánya, a ki olyan okos volt, hogy hetedhét ország ellen járt a hira.

Meghallja ezt a király. Oda izen neki, hogy van neki a padlásán száz esztendőes kendere, fonja meg azt selyem ezérnáknak. — A leány erre visszazien hogy van nekik száz esztendőes sövényök, csinál-tasson abból a király aranyorsót, akkor szívesen, megfontja az aranyfonalat, de azt csak nem kívánhatja a király, hogy az aranyfonalat hasznaltan fairsón fonja meg.

Tetszett a királynak a felelet. Megint azt izeni, hogy van neki egy lyukas koraója a padláson, földja meg azt, ha tudja. Megint visszazien a leány, hogy fordította ki hát a király a korsót, mert az öreg apja sem látta, hogy színéről foldoztak volna meg valamit.

Ez a felelet még jobban megtetszett a királynak. Most meg azt izeni, hogy menjen el a leány ő hozzá, de úgy, hogy még se menjen; köszönjön is, mikor elébe ér, de még se köszönjön; vigyen is neki ajándékot, ne is.

Erre a leány elkéri az apjától a szamarát, felül rá, aztán úgy megyen a királyhoz. Otthon egy galambot megfogott, szitával leterítette és elvitté magával.

Mikor aztán a király elébe ért, egy szót sem szolt, hanem meghajtotta magát, aztán a galambot a szita alól elreipette. Így aztán ment is, nem is; köszönt is, nem is; vitt is ajándékot, nem is.

A király úgy megszerette az okos leányt, hogy mindjárt elvette feleségül.

(Első György gyűjt. Dobrecen.)

III.

A három árk-angyal.

A mikor az uristen elhatározta volt, hogy kikergetteti Ádámt és Évát a paradicsomból, először is a magyar angyal, Gábor, küldötte hozzájuk a végett. Ádám és Éva nagyon megkoc-sodtak már a tiltott fa gyümölcsétől s mindenkép igyekeztek magukon segiteni. Nagy vendéggal, szép beszéddel, hízélgákkal fogadták Gábor angyal, hogy valahogy lekötölezzék. Le is köteleztek szegényt, sajnálta szíves házi gazdáit kikerg-etni abból a tanyaól; viszont s kérte az uristent, hogy bizza másra ezt a terhes dolgot.

Akor az isten az oláh angyal, Flóriánt küldötte el, mert tudta, hogy az sokkal engedelmesebb s nem olyan nagylelkű. Ádám és Éva épen asztal-nál ültek, mikor Flórián megérkezett, bocskorban, kalaplevőre s egy nagy bottal a kezében. Alak-tos jó napot kívánt, elmondotta, miért jött. Erre Ádám riarszt, s azt kérde tőle: „Van irásod?“
— „Nincs“ — hebegte Flórián, megijedt s visszament az égbe.

Ekkor az isten a német angyal, Mihályt küldötte le. Ettől megszeppentek Ádám és Éva uraimék s még nagyobb lakzit csaptak, hogy vala-hogy megkerleljék. Mindent felraktak az asztalra, különösen jó virsilit és sört. Mihály alynalnak tet-szett az ebéd; mikor aztán torkig lakott, kihuzta kardját s azt mondta: „No most takarodjatok ki!“
— Nagyon kérték Ádám és Éva, legyen irtalmas, kegyelmes; gondolja meg, hogy milyen jól meg-vendéglétek. Mihály angyal nem táigított, hanem az mondta: „muszáj“ s kikergette őket. — Azóta nem lehet a muszáj megengesztolni.

(Gyulai Pál gyűjt. Erdély.)

IV.

A kalász eredete.

Kezdetben az embernek csak egy barázdát kellett szántani, az isten nem parancsolt többet, hanem azért úgy is megáldá, hogy a gabonaszá-lak tetőtől tövig fölvelálnak megrakva. Az első embernek, míg egy barázdával megírte, elég ter-mett, a mennyi csak kellett. A gonosz azonban tudára adá, hogyha több barázdát húz, még többet remélhet; rávette, hogy az istent kísértse meg, s huzzon több barázdát is.

De az isten keservesen megbünteté a telhetlen embert. Aratás napján, mikor az első ember el-bizakodva nézte a teméntelen gabonát, eljött isten, megfogá az engedetlen ember gabonaszálait, tövé-től szinte tetejéig megsimította, csak a tetejökön hagyta egy ujnyi kis fejet és így szolt:

„No te ember, mivelhogy te telhetetlen vagy, nem hajtottál szavamra, megbüntelek téged, lás-sad tehát: ezután szánts a mennyit neked tet-szik, adok nekéd én is annyit, a mennyit nekem tetszik.“

Ezóta sokat dolgozik az ember, de azért az isten mégis csak annyit ad, a mennyit akar.

(Krisz János gyűjt. Szekelyföld.)

A kecskeméti reformált főiskola,

mint az augusztus 31-én megavittandó országos iparműkiállítás helyisége.

Bár ez épület rajza és a kecskeméti főiskola története magában is magáért is, mint hazánk egyik nevezetesebb tanintézeté, elég fontossággal bír s elég érdeket nyújt arra, hogy egy, a hazai közélet minden ágát figyelemmel kísérő közönségnek tárgyat szolgáltatasson, jelenleg mégis nem ez, hanem az épületnek egy időleges rendeltetése vonja reá figyelmünket, a mennyiben tudnillik a kecskeméti iparegylet által rendezendő országos iparműkiállítás a főiskola-épület terén és termében eszközöltetik: azon fontosságánál fogva, melylyel ezen első nagy iparműtárlat befogadására hivatott jónak látjuk a közeledő kiállítás napi eseményeit megelőző, a főiskolai épületet, ugyis mint a tudományok templomát, de különösen mint a hazai iparművek első nagyobbserű találkozási csarnokát olvasóinkkal megismertetni.

A kecskeméti főiskola keletkezése a XVI-ik század közepére esik; e század végén azonban már nagyobb virágzásnak indult, midőn Buzás Pál, tolnai hűvel és a tanuló ifjúság nagy részével a török dúlás elől menekülve Kecskeméten telepedett le. — 1599-től 1752-ig felsőbb iskolai rangot foglalt el.

Egy 1753. május 26-káról kelt helytartótanácsi rendelet azonban a főiskolát gymnáziummá törpítette s az is maradt 1865-ig. Ez évben — a debreczeni beosztás szolgálatán mintál — a gymnáziumi 6 osztály fölé bölcsészeti nevezett két osztályt állított, melyben mennyiség-, természet-, bölcsészeti, világtörténelmi s a theologia előkészítő tudományai adtak elő.

A főiskola fénykora 1830-tól 1848-ig terjed. 1830-ban nyerte kollegiumi rangját, s benne bölcsészeti, jogi és theologiai szakok állítottak föl 2—2 éves tanfolyamokkal. Az 1840-ik évben a hely. hitv. négy egyházkerület előjáróiból alakult konvent e tanintézetet a debreczeni, sárospataki és pápai tanodákkal egyenrangúnak ismerte el.

Az 1848—9-ki politikai viharok Kecskemét kollegiumát is elsöpörték; a theologiai tanintézet Pestre vándorolt, a jogi tanfolyam megszünt s 1851-ben a virágzó kollegium helyén 4 osztályú magánjellegű algymnáziumot találunk, mely 1854-re nyolc osztályúvá nőtte ugyan ki magát, de csakugyan magánjellegű maradt.

Az újabb korszak 1856-ban veszi kezdetét. Ez évben lépett Fördös Lajos a ref. egyház papi székébe. Az őök szellemé fölkelt, s az „Entwurf“ követelményei értelmében szervezkedni kényszerült intézet 1857-ben már 8 osztályú nyilvános főgymnázium lett. 1861-ben a jogi szak is visszaállított 3 éves tanfolyammal. Ez idő szerint a jogi tanfolyamban 5 rendes, a főgymnáziumban 11 rendes tanár működik.

A főiskolai épület 1830-ban kezdetét meg s az egyházkerület némi segínyt lezámítva, a kecskeméti hívek erőfeszítése befogadta azt a mult 1871-ik évben.

Ezen alakjában nagyszerű épület lesz tehát a kiállítás csarnoka, hol rövid napok mulva száz kéznek kell forgolódnia, hogy a kiállítás lehető

fényesen sikerüljön, mi, habár hazai iparosaink részéről még nagyobb figyelmet érdemelhetett volna is, minden esetre eredménydúsnak reményelhetők. Pest, Szeged, Kolozsvár, Miskolc iparosai különösen kitünően igyekeznek; mondanunk sem kell, hogy Pest iparosait illeti az oroszán rész: de tisztelet mindnek. E kiállító a hazai ipar ügyében rendkívüli érdemet fognak szerezni maguknak, mert ezen első országos iparműtárlat körül kifejtett témérdek munka, ha most közönséggel találkozott volna a hazában, bizonyára évtizedre lett volna szükség, míg egy másik egyet akad, mely ily tekintélyes anyagi erőst s költséget igénylő vállalatra adja magát.

A haza különböző vidékeiről több száz kiállító van; közöttük a legkitünőbbnek ismert nevű gyár és kézmű-iparosok, kiknek némelyike egy maga egész külön termet foglaland el érdekes műveivel.

A kiállítandó tárgyak kilencz főszakosztályra tervezvők; u. m.:

- 1-ső szakosztály: Kéz és gyári iparművek, a főiskolai termekben.
2. Ugyanilyenek szabadban, a főiskolai terén.
3. Művészeti tárgyak, festvények, faragványok, szobrok, stb.
4. Ipar és gazdaságot tárgyzó munkák, földfedezések, stb.

Kecskeméti ref. főiskola. — (Fénykép után.)

5. Ipartermékek.
6. Föld- és ásvány-termékek.
7. Kertészeti, borászati és méhészeti ipar.
8. Gazdasági és házi-ipar.
9. Divatcikkek és női munkák.

A mennyiben némely kiállító 30—40 félé művel jelenté meg magát, a csoport-szám tetemes leend.

A központi rendező bizottság különösen a derék és lelkes Szabóky Adolf elnöklelte alatti pesti bizottság által támogatva minden lehetőt igyekezett végrehajtani, hogy a kiállítás minél szélesebb körre terjesztessék ki. A vasuti társaságnaknál díjleszállítást kérelmezett, mely a tárgyak szállítására nézve készséggel meg is adatott: e szerint a kiállító közönség küldeményei feletle kedvező feltételek mellett jutnak Kecskemétre és esetleg vissza. — A tárlatra utazó közönség is — az állam-vaspálya a szaföld-fiumei vasut kivételével — fél díj mellett fog utazhatni minden vonalon, mire nézve csak is a kiállítást rendező bizottság igazoló jegye, mely kívánatra mindenkinek küldetik, lesz előmutató.

A bíráló bizottság helybeli és több hazai ismertebb nevű szakférfiakból alakították meg.

Bizunk a rendező bizottság erélyében, hogy egy a kiállító, mint a látogató közönség jogos igényeinek elegettesse, s megelégedéssel fog Kecskemétről távozni a kiállítás minden részvevője és

látogatója. Anyait előre is állíthatunk, hogy a helyiség, melyet az iparműkiállítás számára a reform. egyház buzgó készséggel ajánlott föl, arra minden tekintetben alkalmas s e részben alig marad fenn kívánni való.

Szabadságot katonák és honvédek behívása.

Minékünk, hidegvérű fővárosiaknak, kik nyugodtan nézzük ablakunkból, mikor a szomszéd háza ég, kik elolvassuk nyugodtan a hírlapokból a „felsőbbésé“ akaratát s legfeljebb néha-néha teszünk annyi erőszakot magunkon, hogy megálljunk egy utcasaroknál föltekintünk egy pillanatra az ott kiragasztott hivatalos hirdetésre: fogalmunk is alig van arról a nyüzsgő-pezső mozgalmról, mely koronként felháborítja a csendes falu életét, s mint a méhkas, melybe pajkos gyermeki kéz botot szúr, zibongni kezd a község egész lakossága.

Hogy gyül össze egy pillanat alatt, hogy csoportosul együvé a falu apraja-nagyja, mikor a község repedt dobja megszólal, nyakába levén akasztva a kisbírónak, avagy a „polgár“-nak, ki a hivatali jelvényével maga előtt a világ leg hatalmasabb potentátjának képzi magát e pillanatban.

És méltán. Mert ő most annak a hatalomnak bejelentő közege, mely összetartja a társadalmat, ne hogy eresztékeiben, pántjaiban megroppanjon s maga alá temesse azokat, kik hajlékába jöttek élvezni a személy- és vagyonbiztonság, a törvény és a társadalmi rend jótéményeit. Ő jelenti be dobjának általa, hogy ez a hatalom most szólni akar az engedelmességek tartozókhoz, övé most a hatalom és a dicsőség, ő a hatóság szája, a hírlap, a plakát egy személyben.

Képünk egy ily falusi

kis ribilliót ábrázol. Az isteni tiszteletnek vége, a templomot bezárják, ünnepélyes léptekkel vonulván ki abból a hívők egész serege. A legalkalmasabb időpont, hogy a hatalom szava minél több fülbe találjon bebecsültatásra. A dob pereg s körébe gyűlnek a presbyterek, kik közül a legöregebb, mint becsületudó ember, leveszi kalapját, nem tartván illendőnek, hogy fedett fölvel álljon, mikor magánál nagyobb ur szól hozzá. Oda gyűlnek az anyókák is, pajkos utcasuhanczok, sőt itt-ott egy-egy szomérmetes hajadon sem tartja összeférhetlenné hajadoni állapotát, hogy meg ne álljon egy kicsit, megtudni, vajjon mi a legújabb kurrens? De legnagyobb kontingense a hallgatóságának a legényekből kerül; sugár, deli alakok; a rövidre nyírt, nyalkán előre fűsült haj nagyon elüt a meglott emberek hajviselésétől, — hej szomorú jelentősége van annak: arról tesz tanubizonyosságot, hogy annak a hajnak az üstökét egy magasabb erő tartja s markában: a katonakötelezettség.

Honvédek, katonák ők, a haza örei, kik hazra lettek erőztve a kaphoz, a kaszához, ne heverjen az se hiába. Hanem most megütötték a dobát, s minden legény olyant érez, mintha arra nem is valami kuvasz, hanem az ő tulajdon bőre lenne kifeszítve, s arra esnek minden egyes ütés. És úgy is van, az ő bőrükön van szó.

Az utolsó dobperdülés elhangoztával előáll notárius uram, hosszú kabátjában, kihuzza annak a belső zsebéből a végzetes iratot s komoly, emelt hangon, hogy mindenki hallja, felolvassa belőle, hogy minden legény, a ki még katonaköteles, rukkoljon be erre meg erre a napra a regement-jéhez az ősi hadgyakorlatokra.

Hej, nehéz dolog elhítenni aztán az öreg anyjakkal, hogy hiszen nem lesz háború, nem bánt se burkus, se muszka, nem lönek agyon senkit, — csak épen kieszkabálják a fiukat, hogy talpra gyerekek legyenek s megállják a sarat akkor is emberül, ha csakugyan jönne a burkus, meg a muszka. A leányzók is elpityerednek egy titokban a berukkoltatási hirre, mert hej nehéz ám a szerető szívének megállni, hogy a legkisebb szellőre is ne reszkessen, mint a nyárfalevél, attól való féltében, hogy hátha örökös lesz az az elválás?

Hanem hát bizony itt nem segít sem az anyai, sem a szerelmes szívek fájdalma, föl kell

tosságot s az államra és minden egyes polgárra nézve nem lehet közönyös: mily helyzetben van hadserege s annak egyes alkotó elemei, melyek közé, — ezt minden polgárnak meg kell gondolnia, — az ő fia is bekerül, vagy bekerülhet, előbb vagy utóbb.

A jelen czikk czélja megvilágítani kissé a hadseregbeli tiszt mostani, részint magasztos, részint sárba tiprott, de mindenesetre igen nehéz állását, összevetve a multtal is; hogy most, midőn a hadsereg reorganizálásáról annyit beszélnek, kik következtetést vonhasson a jövőre, bármilyen legyen a végeredmény.

Mellőzöm itt a XVII. s az azelőtti századok tisztjét, a viszonyok rendezetlensége miatt; elég azok jellemzésére a híres Wallenstein táborára gondolunk, melyben a legvigább és legfőltelebb élet folyt. A spanyol örökösödési háború a XVIII. század kezdetén sem igen változtatott ezen: tehát egyenesen Mária Terézia korán kezdem.

neki havonként 19 forint, hogy vigan élhessen a kocsi*) tarthasson.

Miután a tisztek jó része nemesekből állott sa szigorú szabályzat nagy előjogokat adott az ilyeneknek, természetesen, hogy tekintélye volt a tisztek alárendeltjei úgy, mint a polgárok előtt, mely utóbbakkal nem igen jött érintkezésbe, mert, jórészt spanyolok, olaszok, flamandok (wallon) képezvén a tisztkart, ez mindenütt idegennek találta magát.

Egy szóval: a Mária Terézia alatti tiszt a korhoz mért tudományával, nagy tekintéllyel s a szükséges anyagi móddal is bírt, gondtalanul s azért örömmel szolgált.

Ez állapot megmaradt egy ideig Ferencz császár alatt is; de a sok szerencsétlen hadjárat, a pénzérték csökkenése, a császár különben üdvös hajlama a polgárság iránt, melyből a törekvés eredt: lehetőleg hazai jellegűt adni a hadseregnek s ennek következtében polgárfiaknak tisztekké mind sürűbb kinevezetése, mindez aláástta a régi rendszert, a hadsereg lassanként néphaddá kezdett

Szabadságot katonák és honvédek behívása. — (Frígyes eredeti rajza.)

venni azt a tarisznyát s elmenni oda, a hova hívják. Az alatt hadd vigasztalja a megszorodott családót az öreg azzal, hogy őt még kötéllel fogták s olyan helyre vitték, hogy a legemberbe löttek s ime mégis megvan; majd csak a gyerek is előkerül, hiszen azt se vajból faragták, hogy a borju alatt elolvadjon.

A legények maguk restelik bevallani, hogy bizony a dobzó kellemetlenül érinti őket; jó képet csinálnak a keserves dologhoz s elmegy kiki haza öszekötözni azt a kis özők-mókot, a mivel majd az utra jindulnak.

Az osztrák-magyar tiszt helyzete hajdan és most. *)

A világ mai állásában, s még igen sokáig, senki sem tagadhatja az állandó hadseregnek fon-

*) Közreadjuk e dolgozatot, melyben kétségkívül sok ügyelemlre méltó van, bár egyes tételleivel nem értünk

A tisztakar alsó rétegeiben nem volt s nem is kívántatott sok tudomány. De bár egyes esetekben a kiválóan tanult ember elismerésre talált, anyagiilag is, gyorsabb előléptetés által, mint például Laudon, Hadik, de általában véve akkoriban is, mellőzve maradt bármily lángész is, ha öszekötötés, vagyon s érdekek nem adtak alapot neki s nem biztosítottak pártfogást részére; a miből magyarázható, hogy a tábornokok jobb részt grófok vagy bárók voltak.

A folytonos, legalább időnként szerencsés, háborúk s az oloság lehetővé tették a tisztek, hogy a szabályzat szerint, „legalább egyszer minden eastendőben, azaz: a szemle napján, jelenjen meg józanon s jól foltzott kabáttal“ és „adassék

egyét, mások megütésére pedig nem éreztek hivata magukat; de közreadjuk fölkap azért, hogy módot nyújtsunk nyilatkozásra a katonai rend nézeteknek s kívánalmának is s által elősegítsük, a mi magának a szerzőnek is fő czélzata volt, az egymás kölcsönös megértését.

*) Az eredetiben „equipe“ áll, miatt akkor az egyenruhát is értették sokszor; itt „kocsi“ értetik.

ladnia, — az első alagut következik, melynek hosszát ötven másodpercz alatt futja be a mozdony.

Mi ujság?

(Szent István napját) a szokott fényvel ülte meg a főváros, és az ország minden részéből összesereglett sok idegen.

(A regatta.) A vasárnapról elhalasztott csolnakverseny kedden, szent István napjának délutánján tartott meg.

lett. A kezdők díját a „Gyöngyvér”, mely a pesti „Egyetértés” egyet tulajdona, nyerte, a hölgyek díját a „Fura”, Varga László tulajdona, nyerte.

(Deák Ferenc) szept. 2-án érkezik vissza Pestre falusi kirándulásából; mint írják, már jó egészségre kezd.

(Tisza Kálmán Geszten) egy szerencsétlen esés következtében annyira megsértette lábát, miként az ágyat kell őriznie.

(A szerb nemzeti egyházi kongresszus) melynek Karloviczon egybegyűlt képviselői a királyi biztos elfogadását annak ismételt felszólítására egyáltalán megtagadták.

(Milan szerb fejedelem) nagykorúsítása Belgrádban aug. 22-én nagy ünnepélyességgel, a külföldi udvarok képviselői és számos vendég jelenlétében ment végbe.

(A székesfehérvári színház alapkövének) letetele aug. 20-án nagy ünnepélyességgel ment végbe. Az ünnepély Kölcsey himnuszával kezdődött.

(Az ideiglenes népszínház) október közepére lesz kész s a budai színházban szeptember végéig tartanak előadásokat.

(Halálosok.) A szabadságharc egyik bajnokja, s a szolnoki csatának hőse Puchy J. honvédezredes, ki három év óta N.-Szt.-Miklóson volt letelepedve, f. hó 3-án Csanádon véletlenül

a Marosba fult, és holttestét csak másnap sikerült feltalálni. Özvegye és egy kis leánykája gyászolja. — Hamsa György, török-bálinti plébános és ker. esperes, a budai Erzsébet-sósfürdőben, szélhűdés következtében hirtelen elhalálozott.

Nemzeti színház.

Péntek, aug. 16. „Bánk-bán.” Eredeti szomorjáték 5 felv. Irta Katona József.

Szombat, aug. 17. „Az afrikai nő.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzerzte Meyerbeer.

Vasárnap, aug. 18. „A vén bakanos és fia a huszár.” Népszínmű 3 felv. Irta Szigeti József.

Hétfő, aug. 19. „Lecoureur Adrienne.” Dráma 5 felv. Írták Scribe és Legouvé; ford. Csepregi és Egressi.

Kedd, aug. 20. „Tell Vilmos.” Opera 4 felv. Zenéjét szerzerzte Rossini.

Szerda, aug. 21. „Női harc.” Vigjáték 3 felv. Írták Scribe és Legouvé; ford. Csepregi.

Csütörtök, aug. 22. „Norma.” Opera 2 felv. Zenéjét szerzerzte Bellini. — (Ellinger Jozefa k. a. föllepteül.)

Szerkesztői mandanivaló.

— Pest. H. B. „A kertben vagyok.” A költemény egész menetében, hangjában, nyilatkozik — ha nem is kiváló költői tehetség, de némi ízeles.

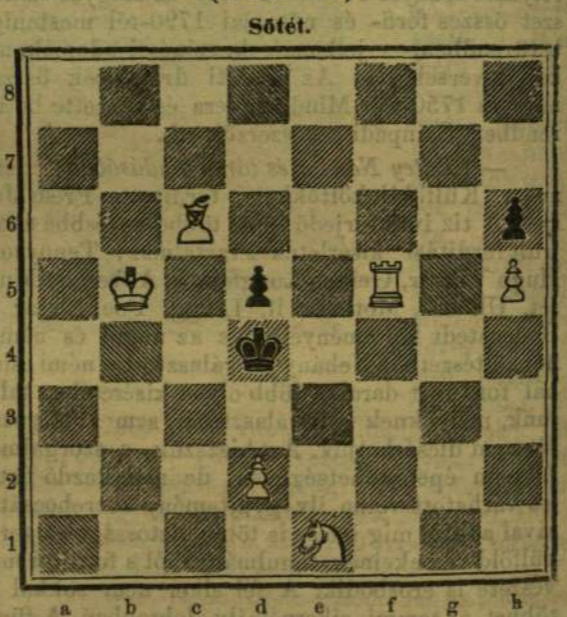
— M. J. „Jobb így, hidd el.” Körülbéli ugyanazt mondhatjuk erről is, mint az előbbiről. A lyrai hangulat ebben is megvan; de a helyzet, melyet, sokkal kivételesen, mintsem általános érdeket gerjeszthetne.

— S. J. „Jáskun kerültem...” miert épen ott? s miert nem akárhol „a szép síkságon”? Ily prózailag geográfiai meghatározás nagyon árt a költői hatásnak.

Különbö a költeményben semmi új nincs; sem eszme, sem érzés nem tér el a megtapasott országuttól.

SAKKJÁTÉK.

665-ik sz. f. — Szabó G-től (Glinában.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 660-ik számú feladvány megfejtése.

Bayer Konrádtól Olmitzban.)

Table with 3 columns: VII. Söt., VIII. Söt., Söt. containing chess moves like 1. Ff5-c5, 2. Fc8-b7, 3. d2-d4.

Helyesen fejtették meg: Vespérben: Fülöp József. — Miskolcson: Csembe József. — Gelnácz: Glesinger Zsigmond. — Jászkóvári: Galambos István. — Keckéskerten: Galambos László. — N.-Szabolcsban: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

Rövid értesítések. Miskolc. P. D. Kivánátra ime tudatjuk, hogy a levelezési lap pontosan készünkbe jutott.

TARTALOM.

Ormos Zsigmond (arckép). — Lehetnék... Magyar népmesék. — A kecskeméti reform. főiskola (képpel). — Szabadosgúlat katonák és honvédek (képpel). — Az osztrák-magyar tiszt helyzete hajdan és most. — Magyar népi-énekek 1810-ből. — Garibaldi tábornoknál 1862-ben (vége). — A tengeri kigyó (képpel). — Egyelőre. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közművelődés, egyetemek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közlekedés. — Mi ujság? — Szerkesztői mandanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felolvas szerkesztő: Nagy Miklos. (I. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Foulke és Társa ügyvédek és telepitők New-York, 149 Broadway. 1269 (39-52)

Moll Seidlitz-pora. Ezen porok, rendkívül s legváltozatosabb esetekben megpróbált hatatosságuk által, minden az eddig ismert házi gyógyszerek felett elvitatlanul az első helyet vívták ki maguknak; melyet ugyanis, ezer meg ezer, a nagy osztrák birodalom minden részéből előtűntek fekvő különböző-iratos részleges bizonylatai igazolják.

Sósorszesz (Franzbrantwein). A legmegbízhatóbb önorvos a szenvedő emberiség segítségére, minden bel- s külső loboknál, legtöbb betegségek, és sebesülések minden nemei ellen, fej-, fül- s fogfájdalmak, régi sérvek, s nyílt sebek, rakkene, úszók, szemelök, bénaság s a sérülések minden nemei ellen stb.

Dorsch-májhalzsir-olaj (Dorsch-Leberthran-Oel). A legtisztább s leghatásosabb gyógy-olaj Bergenből, Norvegiában (fel nem cserélendő a mesterségesen tisztított máj-olajjal).

Raktárak a következő városokban léteznek: Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, királyi-neza 7-ik szám alatt. UHL JÓZSEF (ezelőtt Steinbach) ur kereskedésében, granátos-utca. Aradon: Tömes T. és Társa, Reinhard és Bendik, Priner V. S., Bistrizky J. Baján: Michitsch István. B-Gyarmaton: Milován és Isakovits testv. Beregszászban: Buzáth Cajet. Beszterezén: Soltész A. gyógyszer. B-terezseványban: Gállner Fr. Boldogasszonyban: Merisits F. Bonyhádon: Traiber A. V. Brassóban: Jekelius E. Scheider F. és Eremias Dóme. B-Csabán: Biener B. Csacsan: Bentsath F. Csakortornay: Karass. Debreczenben: Güll F. Detian: Braunmüller J. és fia. Déván: Lengyel G. Dunaoldványon: Nádhera Pál. Eszéken: Argirovits G. Lekitsch Illés, Thurner J. S. fia. Egerben: Köllner Lőrincz és Schuttag János. Eperjesen: Makovitzky E. Esztergomban: Schalkház F. Érsek-Ujváron: Fogd A. Féhérgyarmaton: Balika K. gyász. Győrben: Kindermann J. és Némethy P. Gyöngyösrön: Kociánovich T. Gyulan: Ferentay A. és Oerley István. Hatzeg: Schnur E. J. Homonnán: Szekeres Á. gyógyszer. 1243 (13-0) Nyltran: Otto Gusztáv.

Vidats István gépgyára Pesten. kényul-utca 8. sz. ajánlja a t. gazdász urak becses figyelmébe legjobb szerkezetű vitég-hírű Vidats-ekéit, állitható taligáit, szecskavágoit, darálót, Cseplőgépeit gőz- és lőerőre, Kukorica-morzsolót, gép-szőna-gereblyéit és VIDATS-restáit s kitűnő borsajtóit stb.

Biztos kűfőből tudomásunkra esvén, miképp találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéket utáncsináltatni s a Vidats nevet is az ily utáncsinált ekékre hamisan rányomatni szabadnak tartják. Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljárás ellen midőn cenzell határozottan tiltakozni kötelességünknek tartanók, egyszerűsrend figyelmeztetjük tisztelt gazdaszáinkat, kik gyárunkat megrendelésekkel megfizeteni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárusításával foglalkozni óhajtanának, miszerint megrendeléseiket ezenal a hamis ekékkel megcsalás kikérülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sziveskedjenek.

Gyógyszerészi gyakornoknak kerestetik egy ifju, ki a 4-6 gimnázialis osztályt elég jó sikerrel végezte, a kedvező feltételeket közli Thurászky István sajozs-péteri gyógyszerész. 1347 (2-3)

Kollarits József és fia „YPSILANTHOZ” vaszonruha gyári raktárban váczi-utczában Pesten, kaphatók a legolcsóbb árakon s legnagyobb választékban mindennemű kész fehérneműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára.

Férfi-ingek, rumbargi, hollandi vagy írlandi vaszonból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr., 8 ft., 8 ft. 50 kr., 9 ft., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 10 ft. 50 kr., 11 ft., 11 ft. 50 kr., 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 13 ft. 50 kr., 14 ft., 14 ft. 50 kr., 15 ft., 15 ft. 50 kr., 16 ft., 16 ft. 50 kr., 17 ft., 17 ft. 50 kr., 18 ft., 18 ft. 50 kr., 19 ft., 19 ft. 50 kr., 20 ft., 20 ft. 50 kr., 21 ft., 21 ft. 50 kr., 22 ft., 22 ft. 50 kr., 23 ft., 23 ft. 50 kr., 24 ft., 24 ft. 50 kr., 25 ft., 25 ft. 50 kr., 26 ft., 26 ft. 50 kr., 27 ft., 27 ft. 50 kr., 28 ft., 28 ft. 50 kr., 29 ft., 29 ft. 50 kr., 30 ft., 30 ft. 50 kr., 31 ft., 31 ft. 50 kr., 32 ft., 32 ft. 50 kr., 33 ft., 33 ft. 50 kr., 34 ft., 34 ft. 50 kr., 35 ft., 35 ft. 50 kr., 36 ft., 36 ft. 50 kr., 37 ft., 37 ft. 50 kr., 38 ft., 38 ft. 50 kr., 39 ft., 39 ft. 50 kr., 40 ft., 40 ft. 50 kr., 41 ft., 41 ft. 50 kr., 42 ft., 42 ft. 50 kr., 43 ft., 43 ft. 50 kr., 44 ft., 44 ft. 50 kr., 45 ft., 45 ft. 50 kr., 46 ft., 46 ft. 50 kr., 47 ft., 47 ft. 50 kr., 48 ft., 48 ft. 50 kr., 49 ft., 49 ft. 50 kr., 50 ft., 50 ft. 50 kr., 51 ft., 51 ft. 50 kr., 52 ft., 52 ft. 50 kr., 53 ft., 53 ft. 50 kr., 54 ft., 54 ft. 50 kr., 55 ft., 55 ft. 50 kr., 56 ft., 56 ft. 50 kr., 57 ft., 57 ft. 50 kr., 58 ft., 58 ft. 50 kr., 59 ft., 59 ft. 50 kr., 60 ft., 60 ft. 50 kr. Színesek: 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr., 8 ft., 8 ft. 50 kr., 9 ft., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 10 ft. 50 kr., 11 ft., 11 ft. 50 kr., 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 13 ft. 50 kr., 14 ft., 14 ft. 50 kr., 15 ft., 15 ft. 50 kr., 16 ft., 16 ft. 50 kr., 17 ft., 17 ft. 50 kr., 18 ft., 18 ft. 50 kr., 19 ft., 19 ft. 50 kr., 20 ft., 20 ft. 50 kr., 21 ft., 21 ft. 50 kr., 22 ft., 22 ft. 50 kr., 23 ft., 23 ft. 50 kr., 24 ft., 24 ft. 50 kr., 25 ft., 25 ft. 50 kr., 26 ft., 26 ft. 50 kr., 27 ft., 27 ft. 50 kr., 28 ft., 28 ft. 50 kr., 29 ft., 29 ft. 50 kr., 30 ft., 30 ft. 50 kr., 31 ft., 31 ft. 50 kr., 32 ft., 32 ft. 50 kr., 33 ft., 33 ft. 50 kr., 34 ft., 34 ft. 50 kr., 35 ft., 35 ft. 50 kr., 36 ft., 36 ft. 50 kr., 37 ft., 37 ft. 50 kr., 38 ft., 38 ft. 50 kr., 39 ft., 39 ft. 50 kr., 40 ft., 40 ft. 50 kr., 41 ft., 41 ft. 50 kr., 42 ft., 42 ft. 50 kr., 43 ft., 43 ft. 50 kr., 44 ft., 44 ft. 50 kr., 45 ft., 45 ft. 50 kr., 46 ft., 46 ft. 50 kr., 47 ft., 47 ft. 50 kr., 48 ft., 48 ft. 50 kr., 49 ft., 49 ft. 50 kr., 50 ft., 50 ft. 50 kr., 51 ft., 51 ft. 50 kr., 52 ft., 52 ft. 50 kr., 53 ft., 53 ft. 50 kr., 54 ft., 54 ft. 50 kr., 55 ft., 55 ft. 50 kr., 56 ft., 56 ft. 50 kr., 57 ft., 57 ft. 50 kr., 58 ft., 58 ft. 50 kr., 59 ft., 59 ft. 50 kr., 60 ft., 60 ft. 50 kr. Női háló-corsek: 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 7 ft. 50 kr., 8 ft., 8 ft. 50 kr., 9 ft., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 10 ft. 50 kr., 11 ft., 11 ft. 50 kr., 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 13 ft. 50 kr., 14 ft., 14 ft. 50 kr., 15 ft., 15 ft. 50 kr., 16 ft., 16 ft. 50 kr., 17 ft., 17 ft. 50 kr., 18 ft., 18 ft. 50 kr., 19 ft., 19 ft. 50 kr., 20 ft., 20 ft. 50 kr., 21 ft., 21 ft. 50 kr., 22 ft., 22 ft. 50 kr., 23 ft., 23 ft. 50 kr., 24 ft., 24 ft. 50 kr., 25 ft., 25 ft. 50 kr., 26 ft., 26 ft. 50 kr., 27 ft., 27 ft. 50 kr., 28 ft., 28 ft. 50 kr., 29 ft., 29 ft. 50 kr., 30 ft., 30 ft. 50 kr., 31 ft., 31 ft. 50 kr., 32 ft., 32 ft. 50 kr., 33 ft., 33 ft. 50 kr., 34 ft., 34 ft. 50 kr., 35 ft., 35 ft. 50 kr., 36 ft., 36 ft. 50 kr., 37 ft., 37 ft. 50 kr., 38 ft., 38 ft. 50 kr., 39 ft., 39 ft. 50 kr., 40 ft., 40 ft. 50 kr., 41 ft., 41 ft. 50 kr., 42 ft., 42 ft. 50 kr., 43 ft., 43 ft. 50 kr., 44 ft., 44 ft. 50 kr., 45 ft., 45 ft. 50 kr., 46 ft., 46 ft. 50 kr., 47 ft., 47 ft. 50 kr., 48 ft., 48 ft. 50 kr., 49 ft., 49 ft. 50 kr., 50 ft., 50 ft. 50 kr., 51 ft., 51 ft. 50 kr., 52 ft., 52 ft. 50 kr., 53 ft., 53 ft. 50 kr., 54 ft., 54 ft. 50 kr., 55 ft., 55 ft. 50 kr., 56 ft., 56 ft. 50 kr., 57 ft., 57 ft. 50 kr., 58 ft., 58 ft. 50 kr., 59 ft., 59 ft. 50 kr., 60 ft., 60 ft. 50 kr. Női váll-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.

Pesti (Lipótvárosi) takarékpénztári részvények részletfizetésre, az osztalék biztosításával.

A rendkívüli és folyton növekvő kedveltségű fogva, mely a nyereséget és szilárd befektetést kereső tőke részéről hazánk takarékpénztári részvényei iránt nyilvánul, indítatva érzem magamat: a kisebb megtakarított tőkének is egy oly érték- és befektetési papirt, mint a milyen gyanánt

a pesti (lipótvárosi) takarékpénztári részvények

joggal tekinthetők, az alábbi részletfizetési combinatio által hozzáférhetővé tenni.

A pest-lipótvárosi takarékpénztár, mely mintegy 9 hónap előtt két elsőrangú bankháztól alapított és ezeknek igen jelentékeny takarékpénztári elientelését átvette, ma már legtekintélyesebb takarékpénztáraink sorába tartozik, és az én meglehetősen alapos becslésem szerint, már fennállásának első 9 hónapjára részvényenkint 5 frtnál többet mutathat ki mint nyereséget.

A nevezett takarékpénztár kétségtelen szilárd állása mellett tanuskodik azon körülmény, hogy egy itteni első bankokból és bankárokból álló consortium a pest-lipótvárosi takarékpénztár részvényeinek maradvékát saját számlájára átvette, és miután minden kétfelől áll, hogy a nevezett intézet, melynek serény vezetése és szigorúan szilárd igazgatása közudomási dolog, üzleti terjedelmét mindinkább tágitandja és helybeli testvérintézetei gazdag jövedelmezőségét nemsokára elérendi, ezért részvényei legközelebb magas árfolyamot vannak hivatva elérni.

Mindez előre biztosított alapos okoknál fogva a kisebb tőkepenészeknek is ajánlatos

a pest-lipótvárosi takarékpénztári részvények megszerzése, melyek nálam darabját 84 forintjával számítva,

12 havi részletben 7 forintjával

kaphatók, mely esetben mindjárt az első részlet lefizetése után a részvény osztaléka a vevő kizárólagos tulajdonát képezi. Ezáltal lehetőséget nyújtok a t. közönségnek időközönkénti részletfizetések által megtakarított pénzt, kamatot hozó, nyereséget ígérő és kétségtelen biztossága értékeket fedetni, a mi más papiroknál nem megy oly könnyen.

Ugyazintén eszközölöm e papir vásárlását a helybeli tőzsdén, gyorsan a napi árfolyam mellett, mely ma 50 frt befizetéssel 74 frtot o. é. tesz; ezen papir nálam letétben is maradhat, mely esetben 10 frt. fizetendő darabonkint, a többi pedig a részvény átvételénél.

Legkevesebb 50 darabnak és ezen fölül részletekre történt vásárlásánál szabadságot engedek a vevőknek a részletfizetéseket egészen kénye-kedve és kényelme szerint beosztani. Számos üzletbarátainknak és klienseimnek a bel- és külföldön csak azt ajánlhatom, hogy minél előbb határozzák el magukat a pest-lipótvárosi részvényeknek vásárlására, miután a jelenben nyilatkozó erős kereslet mellett biztonsággal lehet erős árfolyamemelkedést várni, mely esetben már nem lehetnek képesek a fentebb kifejtett jutányos feltételek mellett szolgálni.

Megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek.

FISCHER M. L.

váltóháza a „Fortunához“ hatvani-utcza 16-ik szám.

1348 (4-6)

Növeldei értesítés.

A növendékeknek magánfelnézőkben az 1872/3-dik tanévre beírása történik szept. 30-dik napjától kezdve okt. 7-dik napjáig. Előleges jelentkezéseket addig is bármikor szívesen fogadok, sőt a teljes ellátásra beadandó növendékeket lehetőleg korábban előjegyezteni tisztelettel kérem azon okból, hogy a kivánt helyet intézetemben biztosan fenttarthassam számukra.

Részletes felvilágosítással s kívánatra intézetem programjával bárkinek kész szívesen szolgálok. Pesten, czukor-utcza 6. sz. alatti házámban.

1348 (1-5)

Szönyi Pál, m. k.

30,000 darab kitisztított, 3-4 akós hordó-donga és fenék eladandó Magyar pintér mesternél, Mária-ucza Szolnokon.

Vászonraktár-végeladás.

A „szép juhásznéhoz“ vászonkereskedés az uri- és kigyó-utcza sarkán, a párisi-utcza közelében,

teljes átalakítása végett, f. évi augusztus 15-től kezdve az összes raktárbeli áruk igen lezártított árak mellett, ugyanott önkényes végeladás folytán elárúsítottak, melyhez a t. cz. közönséget tisztelettel meghívjuk.

Pest, augusztusban 1872.

KUNZ és MÖSSMER.

Áruk: rumburgi, irlandi, hollandi, creász-, fonal- és sléziai vásznak; asztalteríték 6, 12, 18, 24 személyre; törülköző, abrosz, asztalkendő, kávé-abrosz, asztal- és ágyterítők. — Férfi és női fehéreneműek: vászoncsinvat, színes ágyra való és csinvat, fehér és színes batisztkendő, fehér moull, batiszt clair, ruhaperkál és batiszt, függöny, chiffon, nankin ingszövet, fehér és színes barchet, piquet és flanelágyterítők és egyéb sok ezen cikkhez tartozó áruk.

1348 (4-6)

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupan Politikal Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságokk: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatafánál 10 krajczárba; háromsori vagy többesori ígatafánál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. —

John Stuart Mill.

Mialatt Franciaországot és Angliát minden uton-módon közelebb akarják egymáshoz vinni a hajózás könnyítése, távirad-sodronyok szaporítása, hidépítés, alagutkésítés által: az alatt egy tudományos iskola működik a nemzetközi idegenkedés eloszlatásán a tudomány legbiztosabb fegyverével. Ez iskola Comte Ágoston neve által tekinthető egynek, s ma élő legnagyobb alakja és vezér-férfia Mill Stuart János, kinek arczképét itt veszik olvasóink. Comte Ágoston barátja s részben tanítványa, de azért oly önálló gondolkodó, hogy e pillanatban sem több, sem kevesebb, mint a világ eszmemozgalmainak legfőbb irányzója.

Működéséről könyveket irtak. Nevét ismeri széles e világ. Műveinek mindegyike egy-egy forradalom újabb stadiuma. Míg a világ egyik könyvének eszméivel próbál megismertetni a nyugodt bölcsész ismét újat nyújt elé s szolgáltat benne olyan eszméket, melyeken a világ még soká fog táplálkozni. Tekintélyéhez ma a tudomány terén nincs fogható semmi, csak szellemi értéke. Szellemi erejét csak egy mulja felül: erkölcsi ereje. — Mill Angolországának ma egyik fő büszkesége, s nevét már Bacon, Locke, Hume sorában említik, mint egyik iránypontot, mely századokra mutató magasban áll. Körülte csoportosul két ország irodalmából egy tábor, kiket mint „új francia-angol iskolát“ szoktak megkülönböztetni, s ezek közt első tekintély gyanánt állani, minden tudományos czim nélkül: a tudományos világ demokratiájától a legnagyobb hódolat. Felleptétől a bölcsészeti irodalom új korszakát számítja nemzete s az angol közélet minden szereplő és nem szereplő ifjabb férfija annyira hatása alatt áll e nagy gondolkodónak, hogy művei értékét és befolyását az egyetemek hatásával szokták összehasonlítani. Skótszág kiváló ajándékai között, melyekkel az angol irodalomnak

adózik, e században Hamilton, Carlyle, Macaulay és Mill a legnagyobbak, de Mill hatásának dús gazdagságával egyik sem versenyezhet.

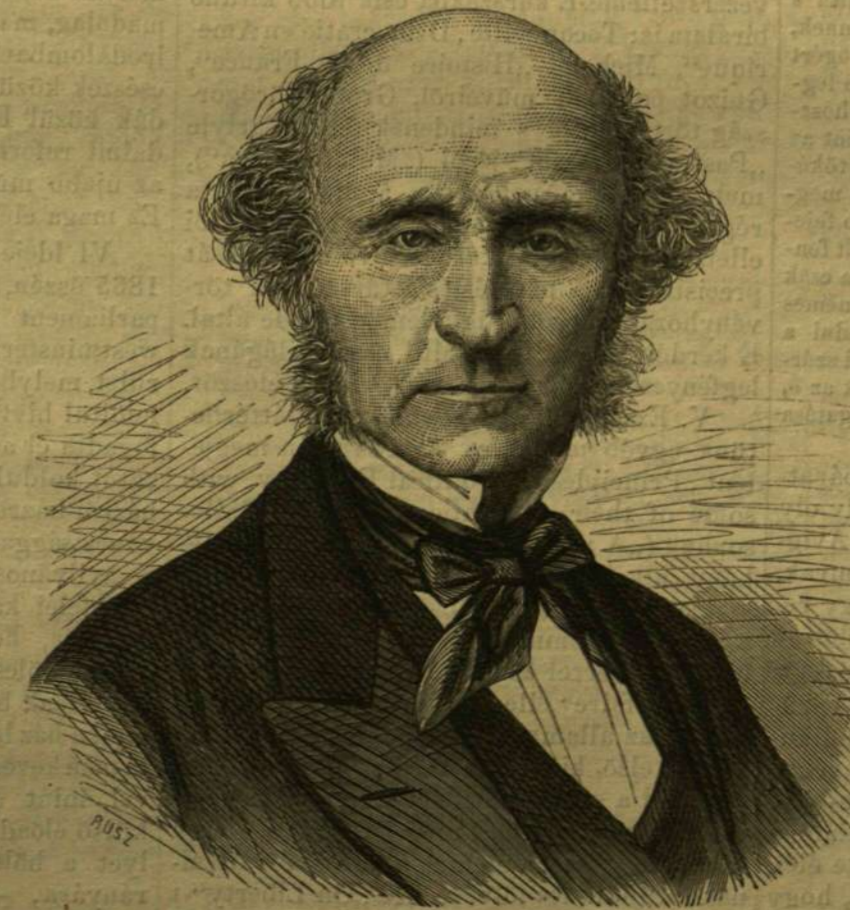
Mint Herschel, a csillagász, Mill is egy kitünő férfinak apját tulragyogó fia, kinek életrajza nem teljes, ha az apának élete is nem áll előttünk.

I. James Mill, John Stuart Mill atyja 1773-ban született Montroseban. Atyja csizmadia volt. A fiu fényes tehetségei Sir John Stuartnak, a földesurnak, feltűnően, saját költségén küldte őt az edinburghi egye-

az irodalomnak élve, a minthogy a szemlékben igen sok műve jelent meg, az 1806-tól 1817-ig megjelent „History of India“ kivételével, mely most is egyike a legjobb műveknek. Azon erős kárhözhatás, melylyel a keletindiai társaság pénzügyei ellen kelt ki, eredményezte, hogy e társaság meghívta pénzügyei vezetőjévé, mit haláláig folytatott. Ezenkívül egy nemzetgazdasági kitünő műve jelent meg 1822-ben, s egy bölcsészeti 1829-ben. 1824-ben alapítá társaisaival a „Westminster Reviewt“ mint a radikalizmus közlönyét, melynek sok cikke

tőle s fiától származott. 1836-ban Kensingtonban halt meg 63 éves korában.

II. Ily kitünő férfinak volt gyermeke, s a mi ennél több: tanítványa John Stuart Mill, (így nevezetve atyja jöltevője nevével) ki 1806. máj. 20-án Londonban született. Az angol családok azon tekintetben, hogy kitünő apák kitünő gyermekekkel áldatnak meg, méltán híresek. Hanem ha James Mill csak John Mill nemes szellemét produkálta volna, — mondja egy életrajza, — ugys egyike lett volna a legkitünőbb paedagogoknak. A kör, mely az atyja házában megfordult, s a beszéd tárgya, mely folyvást a legmagasabb kérdések körül forgolódott, egyként hatott az ifjura; s midőn 1820. telen a Bentham családdal először hagyta el a szülői házat: már kész bölcsész volt. A montpelleri egyetemen vett részt, — életében először és utoljára, — nyilvános oktatásban, azon év telen a mennyiség-tudományokra fektetve nagy sulyt. 1821-től kezdődik irodalmi működése. Lapokba irt, s kezdve a legfontosabb nemzetgazdasági kérdéseken, a melyekről szétszórt eszméit csak később szedte össze. A „Dissertations and Discussion“ („Értekezések és fejtegetések“) czimű gyűjteménye csak 1833-tól kezd közölni nagyobb becű értekezéseket. 1823-ban lépett be az India Houseba, a ke-

JOHN STUART MILL.

temre, hol mint a Locke elveit követő Dugald Stewart tanítványa, csakhamar elpártolt a lelkészi pályától, s mint magánnevelő (private tutor) működött Edinburghban. 1800-ban költözött át Londonba, mint a „Literary Journal“ szerkesztője, egészen

sági kérdéseken, a melyekről szétszórt eszméit csak később szedte össze. A „Dissertations and Discussion“ („Értekezések és fejtegetések“) czimű gyűjteménye csak 1833-tól kezd közölni nagyobb becű értekezéseket. 1823-ban lépett be az India Houseba, a ke-